

CEM DURAN UZUN**MHP'nin af teklifinden beklentiler ve riskler**

Devlet Bahçeli'nin 24 Haziran seçimleri öncesi bir seçim vaadi şeklinde önerdiği ceza affıyla ilgili tartışmalar MHP'nin 22 Eylül'de somut bir teklifle kamuoyu önüne çıkması ve kanun teklifini TBMM'ye sunmasıyla alevlenmiştir. Genel olarak tüm af düzenlemeleri ama özellikle ceza affı siyasetin ve hukuk sistemimizin her zaman önemli tartışma konularından birisi olmuştur. Affın bazı dönemlerde bir ihtiyaç olduğu ve gerektiğinde başvurulması gerektiğini belirtenler olduğu gibi tamamen karşı çıkanlar da mevcuttur.

AK Parti ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın af konusundaki temel yaklaşımı ise devletin kişilere karşı suçları değil ancak kendisine karşı işlenen suçları affedebileceğidir.

Öncelikle MHP'nin önerisinin niteliğinin ne olduğunu, gerçekten bir af teklifi mi yoksa başka bir infaz rejimi uygulaması mı olduğunu tespit etmek gerekir.

Çünkü af kanunlarının Meclis'te kabulü için beşte üç çoğunluk aranırken diğer düzenlemeler için basit çoğunluk yeterlidir. MHP temsilcileri bunun bir af değil koşullu salıverme ile ceza indirimini sağlayan bir düzenleme olduğunu söylüyorlar. Nitekim TBMM'ye sunulan kanun teklifinin ismi de "Bazı Suçlarla İlgili Ceza Sürelerinden Şartlı İndirim ile Tutuklu ve Hükümlülerin Salverilmesine Dair Kanun Teklifi"dir.

Teklifin özü istisnalar hariç olmak üzere 19 Mayıs 2018 ve o tarihten önce işlenen suçlar yönünden kişilerin çekmesi gereken cezalarından beş yıl indirim yapılması ve cezası kalmamışsa salverilmesidir.

Genel olarak belirtecek olursak devlet aleyhine işlenen suçlar, terör suçları, casusluk, işkence, tecavüz, kasten adam öldürme, soykırım, insanlığa karşı işlenen suçlar, Atatürk aleyhine işlenen suçlar ve [Orman Kanunu](#)'ndaki suçlar istisna tutulmuştur. **Dolayısıyla PKK, FETÖ ve darbe davalarından yargılananlar ve mahkûm olanlar teklifin kapsamında değil. Ayrıca salıverilen kişinin bihakkın tahliye tarihine kadar bir suç işlemesi durumunda indirim geri alınacaktır.**

Af ve affa benzetilen infaz kurumlarına yakından baktığımızda şartla salıverilmeyi, mahkûm edildiği hapis cezasından bir kısmını iyi hal ve kurallara uyarak geçirmiş bulunan hükümlünün hükümlülük süresini tamamıyla bitirmeden salıverilmesini sağlayan bir kurum şeklinde tanımlayabiliriz. Af ise kamu davasının düşmesi veya ceza mahkûmiyetinin tüm neticeleriyle birlikte ortadan kalkması sonucunu doğuran bir ceza hukuku kurumudur. MHP'nin teklifi şartlı salıverme adını taşıyor ve içeriği de benzer şekilde düzenlenmiş.

Ancak şartlı salıvermede olduğu gibi cezaevinde iyi hal koşulunun aranmadığı görülüyor.

Rahşan affının hukuki sorunları

MHP'nin önerdiği teklifin risklerini işaret eden önemli bir tecrübe 2000'de kamuoyunda Rahşan affı olarak bilinen Kanun ile ilgili yaşanmıştı. Anayasa Mahkemesi o dönemde MHP'nin önerisiyle benzerlikler taşıyan düzenlemeyle ilgili iki ayrı iptal kararı vermişti. Mahkeme ilk kararında istisnaların adaletsiz sonuçlar doğurması, haklı bir nedene dayanmaması, benzer durumda olanlar için farklı sonuçlara sebep olması ve koruduğu hukuki yarar bakımından farklılıklar olmaması gibi gerekçelerle Kanun'daki on bir ayrı hükmü hukuk devleti ve eşitlik ilkelerine aykırı bulup iptal etmiştir (Esas sayısı: 2001/4). Bir yıl sonraki bir kararında ise Kanun'un isminin af değil şartlı salıverilme olmasına atıfla çıkarılan kanuna yasa koyucunun verdiği isimle bağlı olmadığını içeriğine bakarak düzenlemenin af olup olmadığına karar vereceğini belirtmiş ve düzenlemenin ismi farklı olsa da içeriği itibarıyla bir özel af olduğuna karar vererek iptal etmiştir (Esas sayısı: 2002/99). Bu kararlara göre MHP'nin teklif ettiği düzenlemenin de Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararları ile kapsamının genişleyebileceği veya kanunun tamamen iptali halinde önemli hukuki sorunlar çıkacağını bilmek gerekir.

Teklifin gerekçesinde iki hususun öne çıktığı göze çarpıyor. FETÖ/PDY mensubu hâkim ve savcıların yargıyı kullanarak haksız cezalara karar vermiş olmaları ve cezaevlerinin kapasitelerinin üzerinde dolu olması sebebiyle ıslah işlevini yerine getirmemesi.

Bunların yanında sosyal barış, ekonomik krizler, adli hatalar, taksirli suçlardan ceza alanlar, yaşlı hükümlüler ve çocukları yanında olan anne mahkûmlar gibi sebepler af veya benzeri düzenlemelerin gerekçesi olarak ifade ediliyor. FETÖ'nün yargı aracılığıyla gerçekleştirdiği eylemler ve cezaevlerinin doluluğu bir gerçek olsa da geniş kapsamlı bir af düzenlemesi ceza adaleti sisteminde başka sorunlara sebep olabilir.

FETÖ mensubu hâkimlerin aldığı haksız kararlara karşı yeni bilgi ve belgelerin elde edilmesi durumunda yargı sistemimizde zaten birtakım başvuru yolları mevcuttur. Bunlardan sonuç alınmayacağı düşünülüyorsa özel komisyonlar gibi yöntemler geliştirilebilir.

Toplumda suçlara verilen cezaların düşük olduğu ve kanunların etkili bir şekilde uygulanmadığı görüşü hâkim ve bu sebeple sık sık cezaların artırılması, hadım ve idam cezasının getirilmesi talep ediliyor. Böyle bir ortamda çok sayıda mahkûmun salıverilmesine sebep olacak bir düzenlemenin hem hukuki hem sosyal sonuçlarını etraflıca düşünmek gerekir. Anayasa Mahkemesi'nin kararlarıyla genişleyebilecek bir af yasası adalet sistemine ve dolayısıyla devlete olan güveni sarsacaktır.

Suçla etkili bir mücadelenin yapılmadığı ve suçluların cezasını çekmediği algısı suç oranlarını artırmayacağı gibi cezaevlerinin tekrardan kısa sürede dolmasına sebep olacaktır. Bu sebeple kapsamlı bir af yerine toplum vicdanını sarsmayacak farklı düzenlemeler üzerinde çalışmak yerinde olacaktır. Adalet Bakanlığı'nın da böyle bir düzenleme üzerinde çalıştığı medyaya yansımış durumda.

Yasal Uyarı: Yayınlanan köşe yazısı/haberin tüm hakları Turkuvaz Medya Grubu'na aittir. Kaynak gösterilse veya habere aktif link verilse dahi köşe yazısı/haberin tamamı ya da bir bölümü kesinlikle kullanılamaz.

Ayrıntılar için lütfen tıklayın.

YAZARIN ÖNCEKİ YAZILARI

[Tüm Yazıları >](#)

› Kaşıkçı olayı ve Türkiye'nin egemenlik hakları (13.10.2018)

› OHAL sonrası terörle mücadele (21.7.2018)

› Cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş ve uyum kararnameleri (7.7.2018)

